

de groene ruimte

1663-36

Quicksan plangebied
Wijnhavenkwartier, Den Haag

De auteursrechten van dit rapport rusten bij zowel opdrachtgever als opdrachtnemer, tenzij schriftelijk anders is/wordt overeengekomen. Alleen degenen bij wie het auteursrecht rust zijn gerechtigd het rapport voor eigen gebruik te vermenigvuldigen, te verspreiden of toe te passen, alsook om het ter informatie aan derden openbaar te maken tegen onderling (= zij bij wie het auteursrecht rust) overeengekomen voorwaarden (kosten, citeren, gebruiken, wijzigen etc). Raadpleging van en eventuele verdere handelingen met/op basis van het door De Groene Ruimte sv geleverde product vallen buiten elke verantwoordelijkheid van opdrachtgever en/of De Groene Ruimte sv.

de groene ruimte

Quicksan plangebied
Wijnhavenkwartier, Den Haag

Projectnummer: 06590

Opdrachtgever:
Dienst Stedelijke Ontwikke-
ling, Den Haag

15 februari 2006

De Groene Ruimte BV

bureau voor ecologisch
onderzoek en beheerplanning

Postbus 400
6700 AK WAGENINGEN

telefoon : 0317 - 423969
fax : 0317 - 418758
e-mail : dgr@dgr.nl

INHOUD

1. INLEIDING	3
2. RESULTATEN EN ANALYSE	5
2.1. Algemene beschrijving plangebied	5
2.2. Resultaten	7
2.2.1 Bronnen	7
2.2.2 Soortengroepen	7
3. ANALYSE, CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	11
BRONNEN	13

Alle foto's in dit rapport: DGR/RN, gemaakt op locatie ten tijde van het veldwerk.

I. INLEIDING

De gemeente Den Haag wil nieuwbouw plegen (ingreep) in het Wijnhavenkwartier, op de plaats (planlocatie) waar nu het wooncomplex De zwarte Madonna en de kantoortorens (hoog- en laagbouw) van de ministeries van Binnenlandse Zaken en van Justitie staan.

De voorgenomen ingreep kan effect hebben op eventueel aanwezige beschermde planten- en/of diersoorten. Om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van beschermde soorten in het gebied en de eventuele verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet (FF-wet) heeft De Groene Ruimte, in opdracht van het Ingenieursbureau Den Haag een quickscan uitgevoerd. De werkzaamheden bestonden uit voorbereiding, veldonderzoek en rapportage.

Ter voorbereiding van het veldwerk werden de door de opdrachtgever beschikbaar gestelde inventarisatiegegevens doorgenomen. Daarna is het plangebied bezocht op de ochtend van 7 februari 2006. De temperatuur was enkele graden boven nul en het was bewolkt. Tijdens het veldbezoek werd door een ervaren veldecoloog gezocht naar (sporen van) beschermde dieren- en plantensoorten. Voor zover bereikbaar, werden daken en balkons beoordeeld op hun geschiktheid voor vleermuizen, zwaluwen, mussen en overige gebouwbewonende vogels. Tevens werd naar sporen van deze soorten gezocht. Waarnemingen van (sporen van) beschermde soorten zijn genoteerd. Voor zover de veiligheidseisen dat toestonden zijn van karakteristieke situaties foto's gemaakt.

De bevindingen zijn in voorliggende rapportage verwoord. In hoofdstuk 2 zijn, na een beknopte situatiebeschrijving, per soortengroep de aangetroffen en de verwachte beschermde soorten aangegeven. In hoofdstuk 3 zijn de conclusies verwoord over de mogelijke verstoring van deze soorten door de ingreep, en de daaruit volgende verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet. Toetsing aan andere wet- en regelgeving heeft niet plaatsgevonden.

2. RESULTATEN EN ANALYSE

2.1. Algemene beschrijving plangebied

Het onderzoeksgebied ligt in het Wijnhavenkwartier, midden in het sterk verstedelijkte centrum van Den Haag. Het onderzoeksgebied omvat de aan elkaar grenzende bouwcomplexen van (1) het wooncomplex De Zwarte Madonna met binnentuin en (2) de twee kantoorgebouwen van de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie.

Binnen het complex de Zwarte Madonna bevindt zich een tuin met een aantal vrijstaande bomen, een gazon en twee perken met bomen en struiken met als voornaamste ondergroei Klimop. In de perken staat het Drents krentenboompje veelvuldig. Ook bevinden zich in de perken vrij veel inheemse plantensoorten, al dan niet aangeplant zoals: Duinriet, teunisbloem, Grote brandnetel, Vlier, Mannetjesvaren en Grote pimpernel.

Plangebied (rood) in zijn omgeving.

Binnentuin van de Zwarte Madonna met op achtergrond de ministeries van Binnenlandse Zaken en van Justitie

2.2. Resultaten

2.2.1 Bronnen

Door de Haagse Vogelbescherming is een aantal vogelsoorten genoemd die gebruik kunnen maken van de binnentuin in het complex van de Zwarte Madonna: Groene specht (alleen voedselzoekend, met territorium in de Koekamp), Heggemus, Winterkoning, Merel, Houtduif en Turkse tortel. De solitaire bomen worden ongeschikt geacht voor het nestelen van vogels (Haagse Vogelbescherming, 2004 en 2005)

2.2.2 Soortengroepen

Hierbij worden beide onderzochte complexen als één geheel beschreven; waar nodig worden waarnemingen nader naar locatie gespecificeerd.

Flora

Er is erg weinig groen in het plangebied aanwezig.

Het enige groen bestaat uit de binnentuin van de Zwarte Madonna en de geheel gecultiveerde dakterrassen van de ministeries. Een deel van de aanwezige wilde planten is hoogstwaarschijnlijk aangeplant. Er werden geen beschermde plantensoorten aangetroffen en deze worden ook niet verwacht. Er is gezocht naar beschermde of zeldzame varensoorten, maar deze zijn niet gevonden. Van de aangetroffen niet beschermde plantensoorten is de aanwezigheid opvallend van Duinriet, Manjetjesvaren en Grote pimperlief; deze laatste soort is vrijwel zeker aangeplant.

De Zwarte Madonna

Zoogdieren

Vleermuizen

Het wooncomplex de Zwarte Madonna werd in 2005 nauwkeurig onderzocht op aanwezigheid van vleermuizen. Deze werden er niet aangetroffen (van de Kuil en Limpens, 2005).

Tijdens het veldbezoek zijn de kantoorgebouwen van beide Ministeries beoordeeld op hun geschiktheid als verblijfplaats voor vleermuizen. Daaruit is geconcludeerd dat de gebouwen geen mogelijkheden bieden aan vleermuizen.

Overige zoogdieren

Het plangebied biedt nauwelijks geschikte verblijfplaatsen voor overige zoogdieren. De Huis-muis is aanwezig; mogelijk komt de Bosmuis voor. Deze laatste soort is weliswaar beschermd maar voor het opzettelijk verstoren bij ruimtelijke ingrepen wordt voor deze soort automatisch vrijstelling verleend.

Amfibieën en reptielen

In het plangebied zijn door het ontbreken van (geschikt) water geen geschikte voortplantingsbi-otopen voor amfibieën. De binnentuin van de Zwarte Madonna biedt wellicht de Gewone pad buiten zijn voortplantingsperiode leefmogelijkheden. Deze soort is weliswaar beschermd maar voor het opzettelijk verstoren bij ruimtelijke ingrepen wordt voor deze soort automatisch vrijstelling verleend.

Reptielen zijn niet waargenomen en worden ook niet verwacht.

Vogels

Tijdens het veldbezoek is extra aandacht besteed aan de aanwezigheid en mogelijkheden voor vogels als Huismussen, Gierzwaluwen, uilen en Kauwen. Er werden geen Huismussen aangetroffen of nestrestanten ervan gevonden. De gebouwen in het plan-gebied worden ongeschikt geacht voor deze vogelsoorten.

Opmerkelijk was dat uit sporen (zie foto) bleek dat de Groene specht regelmatig op het gazon van de Zwarte Madonna voedsel had gezocht. De Groene specht is een streng be-schermd soort die in boomholtes broedt.

Uitwerpselen en graafsporen van de Groene Specht in de binnentuin van de Zwarte Madonna

Uit de grote hoeveelheid uitwerpselen en slagpennen bleek dat Houtduiven met verscheidene exemplaren in de tuin van de Zwarte Madonna overnachten. In de binnentuin van de Zwarte Madonna werden tevens een oud nest van een Merel en van een Ekster gevonden.

Insecten en andere ongewervelden

Er werden geen beschermde diersoorten uit deze categorie gevonden en deze worden ook niet verwacht. Van de niet beschermde soorten werden een grote kortschildkeversoort *Staphilinus olens* en grote Segrijnslakken waargenomen; dit heeft geen wettelijke consequenties voor de planontwikkeling.

Vissen

Als gevolg van het ontbreken van open water in het onderzoeksgebied komen vissen niet voor.

3. ANALYSE, CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Analyse

- Op de gebouwen werden geen sporen van broedvogels waargenomen en ook geen Huis-
mussen gezien. Er werden geen mogelijkheden voor gebouwbewonende andere vogelsoor-
ten gevonden.
- De Groene specht bezoekt de binnentuin van de Zwarte Madonna om voedsel te zoeken;
de binnentuin biedt geen enkele nest- en broedgelegenheid voor deze soort. Van de
Groene specht is in de Koekamp een territorium bekend.
- In het plangebied komen alleen enkele algemene beschermde soorten voor uit Tabel I van
artikel 75 van de Flora- en faunawet. Omdat voor deze dieren een algehele ontheffing geldt
zijn voor de sloop van de gebouwen geen ontheffingen noodzakelijk.

Conclusies en aanbevelingen

- Er is geen enkele aanwijzing dat de onderzochte complexen als vaste verblijfplaats worden
gebruikt door vleermuizen, Huismussen, Gierzwaluwen of andere streng beschermde
diersoorten. Derhalve is voor deze soorten voor de geplande ingreep geen ontheffing in
het kader van de FF-wet nodig.
- In het plangebied komt een zeer beperkt aantal planten- en diersoorten voor. Een deel van
de plantensoorten is aangeplant. Met uitzondering van vogels staan alle waargenomen
beschermde diersoorten vermeld op tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet; voor verstoring
van deze soorten geldt een automatische ontheffing in de onderhavige situatie (ruimtelijke
ontwikkeling).
Het plangebied biedt de Groene specht geen enkele nest- of broedgelegenheid; de indirecte
waarneming (uitwerpselen en graafsporen) wijzen er op dat de Groene Specht de binnen-
tuin bezoekt om te foerageren. Verstoring van deze functie is niet ontheffingsplichtig omdat
de Haagse parken voor de Groene specht voldoende foerageermogelijkheden blijven
bieden.
Er worden geen (andere) streng beschermde planten- of diersoorten verwacht.
- Met het oog op de zorgplicht wordt aanbevolen de panden te slopen vóórdat vogels in of
aan de gebouwen gaan nestelen. Als datum kan daarvoor half april worden aangehouden.
Dit is uitdrukkelijk een richtdatum. In het kader van de Ff-wet wordt geen standaardperio-
de voor het broedseizoen gehanteerd; van belang is dat er geen broedgevallen worden
verstoord.
- In z'n algemeenheid dient verstoring, ook buiten de planlocatie, zo veel mogelijk worden
voorkomen. Zo dient bijvoorbeeld voorkomen te worden dat afval of ander materiaal in de
watergang terecht komt.

BRONNEN

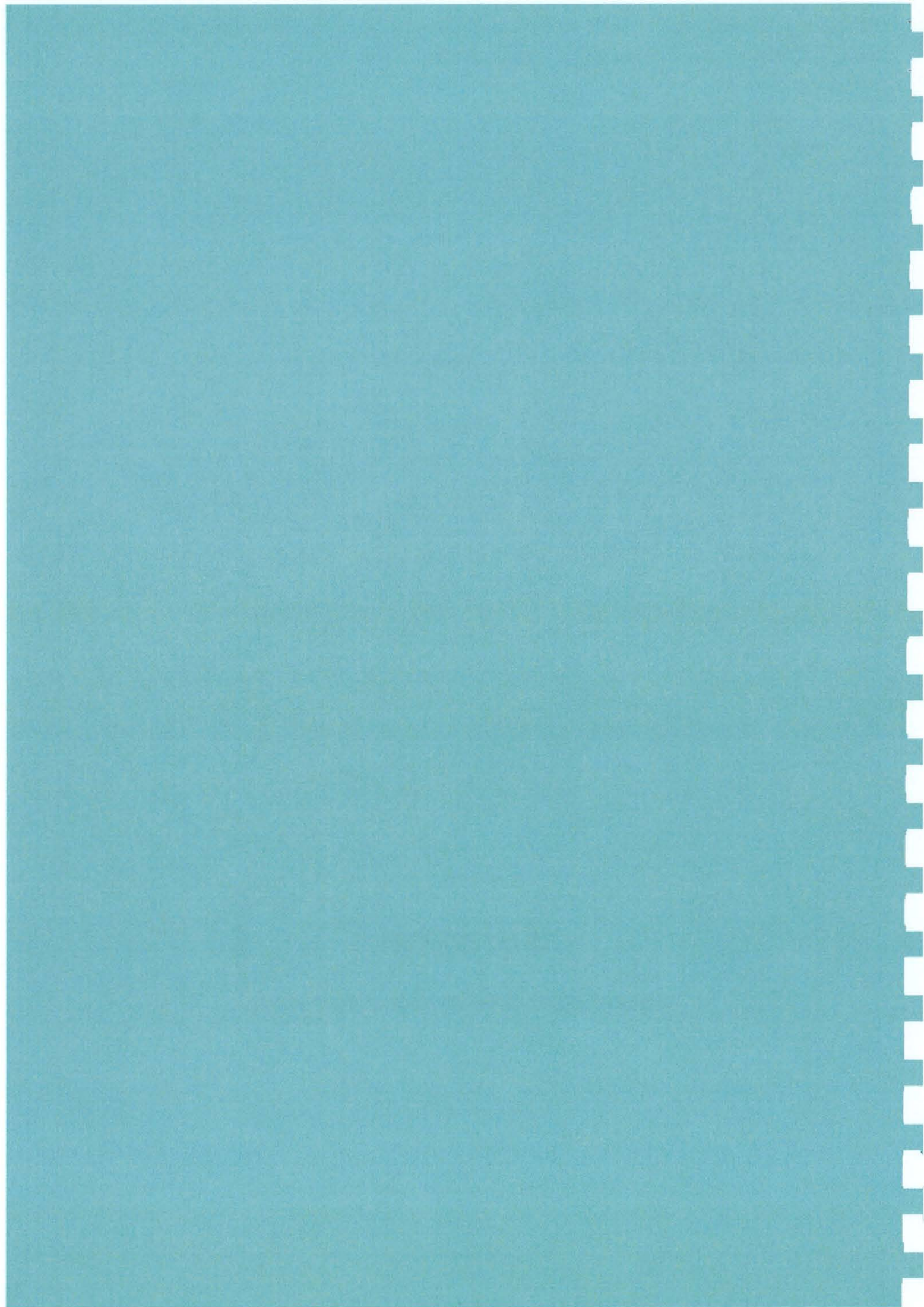
LITERATUUR

- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M Thissen (red.), 1992.** *Atlas van de Nederlandse zoogdieren.* - Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht
- Haagse Vogelbescherming, 2004.** *Notitie voor Groenbedrijf Den Haag betreffende verwijdering bomen, heesters en kruidlaag op locatie Zwarte Madonna*
- Haagse Vogelbescherming, 2005.** *Notitie voor DSO Den Haag betreffende Grijskopspecht op locatie Zwarte Madonna*
- Haarsma, A. J., 2003.** Meervleermuizen nemen heel Zuid-Holland over. Resultaten van een tweede jaar telemetrie onderzoek aan vleermuizen in Nederland. *Zoogdier* 14(4): 18 - 21.
- Haarsma, A. J., 2002.** Een wijk vol mannen. Resultaten van het eerste telemetrische onderzoek naar vleermuizen in Nederland. *Zoogdier* 13(4): 14 - 17.
- Hustings, F., en J.W. Vergeer (red.), 2002.** *SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002: Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.* - Nederlandse Fauna 5. - Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Kuil, R. Van de en H.J.G.A. Limpens, 2005.** *Onderzoek naar de betekenis van "De Zwarte Madonna" te Den Haag als verblijfplaats voor vleermuizen.* VZZ, Arnhem
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.), 1997.** *Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie.* - Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Lina, P.H.C. en G. van Ommering, 1994.** *Bedreigde en kwetsbare zoogdieren in Nederland* - Informatie- en KennisCentrum natuurbeheer, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.
- Lina, P.H.C. en G. van Ommering, 1996.** *Bedreigde en kwetsbare vogels in Nederland: toelichting op de Rode Lijst* - Informatie- en KennisCentrum Natuurbeheer, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.
- Meijden, R. van der, B. Odé, C.L.G. Groen, J.-P.M. Witte en D. Bal, 2000.** *Bedreigde en kwetsbare vaatplanten in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst.* - Nationaal Herbarium, Leiden en Stichting FLORON, Leiden.
- Ommering, G. Van, I. van Halder, C.A.M. van Swaaij en I. Wynhoff, 1995.** *Bedreigde en kwetsbare dagvlinders in Nederland,* IKC Natuurbeheer, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.

INTERNET

- Het Natuurloket (www.natuurloket.nl)
- RAVON (www.ravon.nl)

Bijlagen

Bijlage I. Overzicht beschermingsregimes AMvB Flora- en faunawet

Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet

In onderstaande tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (Ffwet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het *Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen* (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in de oorspronkelijke tabellen niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten). De vogelsoorten zijn als tabel 4 toegevoegd in deze bijlage.

In de tabellen zijn de in (de directe omgeving van) het plangebied voorkomende soorten, die (naar verwachting) door de ingreep worden verstoord in **rood** aangegeven. De soorten die door de ingreep, bij navolging van de opgenomen aanbevelingen, naar verwachting niet worden verstoord zijn in **blauw** weergegeven.

Toelichting tabel 1

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zogenaaamde lichte toets).

Toelichting tabel 2

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3).

Toelichting tabel 3

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Ffwet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.

- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:
 - 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹;
 - 2) er is geen alternatief;
 - 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).
- De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

Toelichting tabel 4.

- De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten, zoals voor de soorten van tabel 3.

¹⁾

- onderzoek en onderwijs
- repopulatie en herintroductie
- bescherming van flora en fauna
- veiligheid van het luchtverkeer
- volksgezondheid of openbare veiligheid
- dwingende redenen van openbaar belang
- het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
- belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
- bestendig gebruik
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling

Tabel 1: Algemene soorten

Zoogdieren	
Aardmuis	Microtus agrestis
Bosmuis	Apodemus sylvaticus
Dwergmuis	Micromys minutus
Bunzing	Mustela putorius
Dwergspitsmuis	Sorex minutus
Egel	Erinaceus europeus
Gewone bosspitsmuis	Sorex araneus
Haas	Lepus europeus
Hermelijn	Mustela erminea
Huisspitsmuis	Crocivura russula
Konijn	Oryctolagus cuniculus
Mol	Talpa europea
Ondergrondse woelmuis	Pitymys subterraneus
Ree	Capreolus capreolus
Rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus
Tweekleurige bosspitsmuis	Sorex coronatus
Veldmuis	Microtus arvalis
Vos	Vulpes vulpes
Wezel	Mustela nivalis
Woelrat	Arvicola terrestris
Reptielen en amfibieën	
Bruine kikker	Rana temporaria
Gewone pad	Bufo bufo
Middelste groene kikker	Rana esculenta
Kleine watersalamander	Triturus vulgaris
Meerkikker	Rana ridibunda
Mieren	
Behaarde rode bosmier	Formica rufa
Kale rode bosmier	Formica polyctena
Stronkmier	Formica truncorum
Zwartrugbosmier	Formica pratensis
Slakken	
Wijngaardslak	Helix pomatia
Vaatplanten	
Aardaker	Lathyrus tuberosus
Akkerklokje	Campanula rapunculoides
Brede wespenorchis	Epipactis helleborine
Breed klokje	Campanula latifolia
Dotterbloem	Caltha palustris
Gewone vogelmelk	Ornithogalum umbellatum
Grasklokje	Campanula rotundifolia
Grote kaardebol	Dipsacus fullonum
Kleine maagdenpalm	Vinca minor
Knikkende vogelmelk	Ornithogalum nutans
Koningsvaren	Osmunda regalis
Slanke sleutelbloem	Primula elatior
Zwanenbloem	Butomus umbellatus

Tabel 2: Overige soorten

Zoogdieren	
Damhert	<i>Dama dama</i>
Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>
Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>
Reptielen en amfibieën	
Alpenwatersalamander	<i>Triturus alpestris</i>
Levendbarende hagedis	<i>Lacerta vivipara</i>
Dagvlinders	
Moerasparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i>
Vals heideblauwtje	<i>Lycaeides idas</i>
Vissen	
Bermpje	<i>Noemacheilus barbatulus</i>
Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>
Meerval	<i>Silurus glanis</i>
Rivierdonderpad	<i>Cottus gobio</i>
Vaatplanten	
Aangebrande orchis	<i>Orchis ustulata</i>
Aapjesorchis	<i>Orchis simia</i>
Beenbreek	<i>Narthecium ossifragum</i>
Bergklokje	<i>Campanula rhomboidalis</i>
Bergnachtorchis	<i>Platanthera chlorantha</i>
Bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>
Blauwe zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>
Bleek bosvogeltje	<i>Cephalanthera damasonium</i>
Bokkenorchis	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Brede orchis	<i>Dactylorhiza majalis majalis</i>
Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>
Daslook	<i>Allium ursinum</i>
Dennenorchis	<i>Goodyera repens</i>
Duitse gentiaan	<i>Gentianella germanica</i>
Franjegentiaan	<i>Gentianella ciliata</i>
Geelgroene wespenorchis	<i>Epipactis muelleri</i>
Gele helmbloem	<i>Pseudofumaria lutea</i>
Gevlekte orchis	<i>Dactylorhiza maculata</i>
Groene nachtorchis	<i>Coeloglossum viride</i>
Groensteel	<i>Asplenium viride</i>
Grote keverorchis	<i>Listera ovata</i>
Grote muggenorchis	<i>Gymnadenia conopsea</i>
Gulden sleutelbloem	<i>Primula veris</i>
Harlekijn	<i>Orchis morio</i>
Herfstschroeforchis	<i>Spiranthes spiralis</i>
Hondskruid	<i>Anacamptis pyramidalis</i>
Honingorchis	<i>Herminium monorchis</i>

Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>
Klein glaskruid	<i>Parietaria judaica</i>
Kleine keverorchis	<i>Listera cordata</i>
Kleine zonnedauw	<i>Drosera intermedia</i>
Klokjesgentiaan	<i>Gentiana pneumonanthe</i>
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>
Koraalwortel	<i>Corallorhiza trifida</i>
Kruisbladgentiaan	<i>Gentiana cruciata</i>
Lange ereprijs	<i>Veronica longifolia</i>
Lange zonnedauw	<i>Drosera anglica</i>
Mannetjesorchis	<i>Orchis mascula</i>
Maretak	<i>Viscum album</i>
Moeraswespenorchis	<i>Epipactis palustris</i>
Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>
Parnassia	<i>Parnassia palustris</i>
Pijlscheefkelk	<i>Arabis hirsuta sagittata</i>
Poppenorchis	<i>Aceras anthropophorum</i>
Prachtklokje	<i>Campanula persicifolia</i>
Purperorchis	<i>Orchis purpurea</i>
Rapunzelklokje	<i>Campanula rapunculus</i>
Rechte driehoeksvaren	<i>Gymnocarpium robertianum</i>
Rietorchis	<i>Dactylorhiza majalis praetermissa</i>
Ronde zonnedauw	<i>Drosera rotundifolia</i>
Rood bosvogeltje	<i>Cephalanthera rubra</i>
Ruig klokje	<i>Campanula trachelium</i>
Schubvaren	<i>Ceterach officinarum</i>
Slanke gentiaan	<i>Gentianella amarella</i>
Soldaatje	<i>Orchis militaris</i>
Spaanse ruiter	<i>Cirsium dissectum</i>
Steenanjer	<i>Dianthus deltoides</i>
Steenbreekvaren	<i>Asplenium trichomanes</i>
Stengelloze sleutelbloem	<i>Primula vulgaris</i>
Stengelomvattend havikskruid	<i>Hieracium amplexicaule</i>
Stijf hardgras	<i>Catapodium rigidum</i>
Tongvaren	<i>Asplenium scolopendrium</i>
Valkruid	<i>Arnica montana</i>
Veenmosorchis	<i>Hammarbya paludosa</i>
Veldgentiaan	<i>Gentianella campestris</i>
Veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>
Vleeskleurige orchis	<i>Dactylorhiza incarnata</i>
Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>
Vogelnestje	<i>Neottia nidus-avis</i>
Voorjaarsadonis	<i>Adonis vernalis</i>
Wantsenorchis	<i>Orchis coriophora</i>
Waterdrieblad	<i>Menyanthes trifoliata</i>
Weideklokje	<i>Campanula patula</i>
Welriekende nachtorchis	<i>Platanthera bifolia</i>
Wilde gage	<i>Myrica gale</i>
Wilde herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>
Wilde kievitsbloem	<i>Fritillaria meleagris</i>

Wilde marjolein	Origanum vulgare
Wit bosvogeltje	Cephalanthera longifolia
Witte muggenorchis	Pseudorchis albida
Zinkviooltje	Viola lutea calaminaria
Zomerklokje	Leucojum aestivum
Zwartsteel	Asplenium adiantum-nigrum
Kevers	
Vliegend hert	Lucanus cervus
Kreeftachtigen	
Rivierkreeft	Astacus astacus

Tabel 3: Soorten bijlage IV HR/bijlage I AMvB

Bijlage I AMvB	
Zoogdieren	
Das	Meles meles
Boommarter	Martes martes
Eikelmuis	Eliomys quercinus
Gewone zeehond	Phoca vitulina
Veldspitsmuis	Crocidura leucodon
Waterspitsmuis	Neomys fodiens
Reptielen en amfibieën	
Adder	Vipera berus
Hazelworm	Anguis fragilis
Ringslang	Natrix natrix
Vinpootsalamander	Triturus helveticus
Vuursalamander	Salamandra salamandra
Vissen	
Beekprik	Lampetra planeri
Bittervoorn	Rhodeus cericeus
Elrits	Phoxinus phoxinus
Gestippelde alver	Alburnoides bipunctatus
Grote modderkruiper	Misgurnus fossilis
Rivierprik	Lampetra fluviatilis
Dagvlinders	
Bruin dikkopje	Erynnis tages
Dwergblauwtje	Cupido minimus
Dwergdikkopje	Thymelicus acteon
Groot geaderd witje	Aporia crataegi
Grote ijsvogelvinder	Limenitis populi
Heideblauwtje	Plebejus argus
Iepepage	Strymonidia w-album
Kalkgraslanddikkopje	Spialia sertorius
Keizersmantel	Argynnis paphia
Klaverblauwtje	Cyaniris semiargus
Purperstreepparelmoervlinder	Brenthis ino
Rode vuurvinder	Palaeochrysophanus hippothoe
Rouwmantel	Nymphalis antiopa
Tweekleurig hooibeestje	Coenonympha arcania
Veenbesparelmoervlinder	Bolaria aquilonais
Veenhooibeestje	Coenonympha tullia
Veldparelmoervlinder	Melitaea cinxia
Woudparelmoervlinder	Melitaea diamina
Zilvervlek	Clossiana euphrosyne
Vaatplanten	
Groot zeegras	Zostera marina

Bijlage IV Habitatrichtlijn**Zoogdieren**

Baardvleermuis	Myotis mystacinus
Bechstein's vleermuis	Myotis bechsteinii
Bever	Castor fiber
Bosvleermuis	Nyctalus leisleri
Brandt's vleermuis	Myotis brandtii
Bruinvis	Phocoena phocoena
Euraziatische lynx	Lynx lynx
Franjestaart	Myotis nattereri
Gewone dolfin	Delphinus delphis
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus
Gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus
Grijze grootoorvleermuis	Plecotus austriacus
Grote hoefijzerneus	Rhinolophus ferrumequinum
Hamster	Cricetus cricetus
Hazelmuis	Muscardinus avellanarius
Ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus
Kleine dwergvleermuis	Pipistrellus pygmaeus
Kleine hoefijzerneus	Rhinolophus hipposideros
Laatvlieger	Eptesicus serotinus
Meervleermuis	Myotis dasycneme
Mopsvleermuis	Barbastella barbastellus
Nathusius' dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii
Noordse woelmuis	Microtus oeconomus
Otter	Lutra lutra
Rosse vleermuis	Nyctalus noctula
Tuimelaar	Tursiops truncatus
Tweekleurige vleermuis	Vespertilio murinus
Vale vleermuis	Myotis myotis
Waternvleermuis	Myotis daubentonii
Wilde kat	Felis silvestris
Witflankdolfijn	Lagenorhynchus acutus
Witsnuitdolfijn	Lagenorhynchus albirostris

Reptielen en amfibieën

Boomkikker	Hyla arborea
Geelbuikvuurpad	Bombina variegata
Gladde slang	Coronella austriacus
Heikikker	Rana arvalis
Kamsalamander	Triturus cristatus
Knoflookpad	Pelobates fuscus
Muurhagedis	Podarcis muralis
Poelkikker	Rana lessonae
Rugstreeppad	Bufo calamita
Vroedmeesterpad	Alytes obstetricans
Zandhagedis	Lacerta agilis

Dagvlinders

Donker pimperlauwtje	Maculinea nausithous
Grote vuurvinder	Lycaena dispar

Pimpernelblauwtje	Maculinea teleius
Tijmblauwtje	Maculinea arion
Zilverstreephooibeestje	Coenonympha hero
Libellen	
Bronslibel	Oxygastra curtisii
Gaffellibel	Ophiogomphus cecilia
Gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis
Groene glazenmaker	Aeshna viridis
Noordse winterjuffer	Sympecma paedisca
Oostelijke witsnuitlibel	Leucorrhinia albifrons
Rivierrombout	Stylurus flavipes
Sierlijke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis
Vissen	
Houting	Conegonus oxyrrhynchus
Steur	Acipenser sturio
Vaatplanten	
Drijvende waterweegbree	Luronium natans
Groenknolorchis	Liparis loeselii
Kruipend moerasscherm	Apium repens
Zomerschroeforchis	Spiranthes aestivalis
Kevers	
Brede geelrandwaterroofkever	Dytiscus latissimus
Gestreepte waterroofkever	Graphoderus bilineatus
Heldenbok	Cerambyx cerdo
Juchtleerkever	Osmoderma eremita
Tweekleppigen	
Bataafse stroommossel	Unio crassus

Tabel 4: Vogels

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Aalscholver	Phalacrocorax carbo
Alk	Alca torda
Appelvink	Coccothraustes coccothraustes
Baardmannetje	Panurus biarmicus
Barmsijs	Carduelis flammea
Beflijster	Turdus torquatus
Bergeend	Tadorna tadorna
Bergfluit	Phylloscopus bonelli
Bijeneter	Merops apiaster
Blauwborst	Luscinia svecica
Blauwe kiekendief	Circus cyaneus
Blauwe reiger	Ardea cinerea
Boerenzwaluw	Hirundo rustica
Bokje	Lymnocyptes minimus
Bontbekplevier	Charadrius hiaticula
Bonte kraai	Corvus corone cornix
Bonte strandloper	Calidris alpina
Bonte vliegenvanger	Ficedula hypoleuca
Boomklever	Sitta europaea
Boomkruiper	Certhia brachydactyla
Boomleeuwerik	Lullula arborea
Boompieper	Anthus trivialis
Boomvalk	Falco subbuteo
Bosrietzanger	Acrocephalus palustris
Bosruiter	Tringa glareola
Bosuil	Strix aluco
Braamsluiper	Sylvia curruca
Brandgans	Branta leucopsis
Breedbekstrandloper	Limicola falcinellus
Brilduiker	Bucephala clangula
Brilzeeëend	Melanitta perspicillata
Bruine kiekendief	Circus aeruginosus
Buidelmees	Remiz pendulinus
Buizerd	Buteo buteo
Canadese gans	Branta canadensis
Casarca	Tadorna ferruginea
Cetti's zanger	Cettia cetti
Dikbekzeekoet	Uria lomvia
Dodaars	Tachybaptus ruficollis
Draaihals	Jynx torquilla
Drieteenmeeuw	Rissa tridactyla
Drieteenstrandloper	Calidris alba
Duinpieper	Anthus campestris
Dwerggans	Anser erythropus
Dwerggors	Emberiza pusilla
Dwergmeeuw	Larus minutus
Dwergstern	Sterna albifrons

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Eidereend	Somateria mollissima
Ekster	Pica pica
Engelse kwikstaart	Motacilla flava flavissima
Europese kanarie	Serinus serinus
Fazant	Phasianus colchicus
Fitis	Phylloscopus trochilus
Flamingo	Phoenicopterus ruber
Fluiter	Phylloscopus sibilatrix
Frater	Carduelis flavirostris
Fuut	Podiceps cristatus
Geelgors	Emberiza citrinella
Geelpootmeeuw	Larus cachinnans
Geelsnavelduiker	Gavia adamsii
Gekraagde roodstaart	Phoenicurus phoenicurus
Gele kwikstaart s.l.	Motacilla flava
Gele kwikstaart s.s.	Motacilla flava flava
Geoorde fuut	Podiceps nigricollis
Gierzwaluw	Apus apus
Glanskop	Parus palustris
Goudhaantje	Regulus regulus
Goudplevier	Pluvialis apricaria
Goudvink	Pyrrhula pyrrhula
Grasmus	Sylvia communis
Graspieper	Anthus pratensis
Grauwe franjepoot	Phalaropus lobatus
Grauwe gans	Anser anser
Grauwe gors	Miliaria calandra
Grauwe kiekendief	Circus pygargus
Grauwe klauwier	Lanius collurio
Grauwe pijlstormvogel	Puffinus griseus
Grauwe vliegenvanger	Muscicapa striata
Griel	Burhinus oedicnemus
Groene specht	Picus viridis
Groenling	Carduelis chloris
Groenpootruiter	Tringa nebularia
Grote barmsijs	Carduelis flammea flammea
Grote bonte specht	Picoides major
Grote burgemeester	Larus hyperboreus
Grote gele kwikstaart	Motacilla cinerea
Grote jager	Stercorarius skua
Grote karekiet	Acrocephalus arundinaceus
Grote kruisbek	Loxia pytyopsittacus
Grote lijster	Turdus viscivorus
Grote mantelmeeuw	Larus marinus
Grote pieper	Anthus richardi
Grote pijlstormvogel	Puffinus gravis
Grote stern	Sterna sandvicensis
Grote trap	Otis tarda
Grote zaagbek	Mergus merganser

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Grote zeeëend	<i>Melanitta fusca</i>
Grote zilverreiger	<i>Egretta alba</i>
Grutto	<i>Limosa limosa</i>
Haakbek	<i>Pinicola enucleator</i>
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>
Heggenus	<i>Prunella modularis</i>
Holenduif	<i>Columba oenas</i>
Hop	<i>Upupa epops</i>
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>
Houtsnip	<i>Scolopax rusticola</i>
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>
Huiszwaluw	<i>Delichon urbica</i>
Ijsduiker	<i>Gavia immer</i>
Ijseend	<i>Clangula hyemalis</i>
Ijsgors	<i>Calcarius lapponicus</i>
Ijsvogel	<i>Alcedo atthis</i>
Jan van gent	<i>Sula bassana</i>
Kanoetstrandloper	<i>Calidris canutus</i>
Kauw	<i>Corvus monedula</i>
Keep	<i>Fringilla montifringilla</i>
Kemphaan	<i>Philomachus pugnax</i>
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>
Kievit	<i>Vanellus vanellus</i>
Klaapekster	<i>Lanius excubitor</i>
Klein waterhoen	<i>Porzana parva</i>
Kleine alk	<i>Alle alle</i>
Kleine barsijs	<i>Carduelis flammea cabaret</i>
Kleine bonte specht	<i>Picoides minor</i>
Kleine burgemeester	<i>Larus glaucoides</i>
Kleine jager	<i>Stercorarius parasiticus</i>
Kleine karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>
Kleine klaapekster	<i>Lanius minor</i>
Kleine mantelmeeuw	<i>Larus fuscus</i>
Kleine plevier	<i>Charadrius dubius</i>
Kleine rietgans	<i>Anser brachyrhynchus</i>
Kleine strandloper	<i>Calidris minuta</i>
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>
Kleine zilverreiger	<i>Egretta garzetta</i>
Kleine zwaan	<i>Cygnus columbianus</i>
Kleinst waterhoen	<i>Porzana pusilla</i>
Kleinste jager	<i>Stercorarius longicaudus</i>
Kluut	<i>Recurvirostra avosetta</i>
Kneu	<i>Carduelis cannabina</i>
Knobbelzwaan	<i>Cygnus olor</i>
Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>
Koereiger	<i>Bubulcus ibis</i>
Kokmeeuw	<i>Larus ridibundus</i>
Kolgans	<i>Anser albifrons</i>
Koolmees	<i>Parus major</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Koperwiek	<i>Turdus iliacus</i>
Korhoen	<i>Tetrao tetrix</i>
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>
Kraanvogel	<i>Grus grus</i>
Krakeend	<i>Anas strepera</i>
Kramsvogel	<i>Turdus pilaris</i>
Krekelzanger	<i>Locustella fluviatilis</i>
Krombekstrandloper	<i>Calidris ferruginea</i>
Krooneend	<i>Netta rufina</i>
Kruisbek	<i>Loxia curvirostra</i>
Kuifaalscholver	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>
Kuifduiker	<i>Podiceps auritus</i>
Kuifeend	<i>Aythya fuligula</i>
Kuifkoekoek	<i>Clamator glandarius</i>
Kuifleeuwerik	<i>Galerida cristata</i>
Kuifmees	<i>Parus cristatus</i>
Kwak	<i>Nycticorax nycticorax</i>
Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>
Kwartelkoning	<i>Crex crex</i>
Lachstern	<i>Gelochelidon nilotica</i>
Lepelaar	<i>Platalea leucorodia</i>
Matkop	<i>Parus montanus</i>
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>
Merel	<i>Turdus merula</i>
Middelste bonte specht	<i>Picoides medius</i>
Middelste jager	<i>Stercorarius pomarinus</i>
Middelste zaagbek	<i>Mergus serrator</i>
Morinelplevier	<i>Charadrius morinellus</i>
Nachtegaal	<i>Luscinia megarhynchos</i>
Nachtzwaluw	<i>Caprimulgus europaeus</i>
Nonnetje	<i>Mergus albellus</i>
Noordse gele kwikstaart	<i>Motacilla flava thunbergi</i>
Noordse pijlstormvogel	<i>Puffinus puffinus</i>
Noordse stern	<i>Sterna paradisaea</i>
Noordse stormvogel	<i>Fulmarus glacialis</i>
Notekraker	<i>Nucifraga caryocatactes</i>
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>
Oeverloper	<i>Actitis hypoleucos</i>
Oeverpieper	<i>Anthus spinoletta littoralis</i>
Oeverzwaluw	<i>Riparia riparia</i>
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>
Ortolaan	<i>Emberiza hortulana</i>
Paapje	<i>Saxicola rubetra</i>
Paarse strandloper	<i>Calidris maritima</i>
Papegaaiduiker	<i>Fratercula arctica</i>
Parelduiker	<i>Gavia arctica</i>
Patrijs	<i>Perdix perdix</i>
Pestvogel	<i>Bombus garrulus</i>
Pijlstaart	<i>Anas acuta</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>
Poelruiter	<i>Tringa stagnatilis</i>
Poelsnip	<i>Gallinago media</i>
Porseleinhoen	<i>Porzana porzana</i>
Purperreiger	<i>Ardea purpurea</i>
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>
Raaf	<i>Corvus corax</i>
Ralreiger	<i>Ardeola ralloides</i>
Ransuil	<i>Asio otus</i>
Regenwulp	<i>Numenius phaeopus</i>
Reuzenster	<i>Sterna caspia</i>
Rietgans	<i>Anser fabalis</i>
Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>
Rietzanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>
Ringmus	<i>Passer montanus</i>
Rode patrijs	<i>Alectoris rufa</i>
Rode wouw	<i>Milvus milvus</i>
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Roerdomp	<i>Botaurus stellaris</i>
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>
Roodborsttapuit	<i>Saxicola torquata</i>
Roodhalsfuut	<i>Podiceps grisegena</i>
Roodhalsgans	<i>Branta ruficollis</i>
Roodkeelduiker	<i>Gavia stellata</i>
Roodkeelpieper	<i>Anthus cervinus</i>
Roodkopklauwier	<i>Lanius senator</i>
Roodmus	<i>Carpodacus erythrinus</i>
Roodpootvalk	<i>Falco vespertinus</i>
Rosse franjepoot	<i>Phalaropus fulicaria</i>
Rosse grutto	<i>Limosa lapponica</i>
Rotgans	<i>Branta bernicla</i>
Rotsduif	<i>Columba livia</i>
Rouwkwikstaart	<i>Motacilla alba yarrellii</i>
Roze spreeuw	<i>Sturnus roseus</i>
Ruigpootbuiser	<i>Buteo lagopus</i>
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>
Scharrelaar	<i>Coracias garrulus</i>
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>
Sijs	<i>Carduelis spinus</i>
Slangarend	<i>Circus gallicus</i>
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>
Slobeend	<i>Anas clypeata</i>
Smelleken	<i>Falco columbarius</i>
Smient	<i>Anas penelope</i>
Sneeuwgans	<i>Anser caerulescens</i>
Sneeuwgors	<i>Plectrophenax nivalis</i>
Snor	<i>Locustella luscinioides</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>
Sperwergrasmus	<i>Sylvia nisoria</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Spotvogel	Hippolais icterina
Spreeuw	Sturnus vulgaris
Sprinkhaanzanger	Locustella naevia
Staartmees	Aegithalos caudatus
Steenarend	Aquila chrysaetos
Steenloper	Arenaria interpres
Steenuil	Athene noctua
Steltkluut	Himantopus himantopus
Stormmeeuw	Larus canus
Stormvogeltje	Hydrobates pelagicus
Strandleeuwerik	Eremophila alpestris
Strandplevier	Charadrius alexandrinus
Tafeleend	Aythya ferina
Taigaboomkruiper	Certhia familiaris
Taigarietgans	Anser fabalis fabalis
Tapuit	Oenanthe oenanthe
Temmincks strandloper	Calidris temminckii
Tijftjaf	Phylloscopus collybita
Toendrarietgans	Anser fabalis rossicus
Toppereend	Aythya marila
Torenvalk	Falco tinnunculus
Tuinfluiters	Sylvia borin
Tureluur	Tringa totanus
Turkse tortel	Streptopelia decaocto
Vaal stormvogeltje	Oceanodroma leucorhoa
Veldleeuwerik	Alauda arvensis
Velduil	Asio flammeus
Vink	Fringilla coelebs
Visarend	Pandion haliaetus
Visdief	Sterna hirundo
Vlaamse gaai	Garrulus glandarius
Vorkstaartmeeuw	Larus sabini
Vuurgoudhaantje	Regulus ignicapillus
Waaierstaartzanger	Cisticola juncidis
Waterhoen	Gallinula chloropus
Waterpieper	Anthus spinoletta spinoletta
Waterral	Rallus aquaticus
Waterrietzanger	Acrocephalus paludicola
Watersnip	Gallinago gallinago
Waterspreeuw	Cinclus cinclus
Wespendief	Pernis apivorus
Wielewaal	Oriolus oriolus
Wilde eend	Anas platyrhynchos
Wilde zwaan	Cygnus cygnus
Winterkoning	Troglodytes troglodytes
Wintertaling	Anas crecca
Witbandkruisbek	Loxia leucoptera
Witbuikrotgans	Branta bernicla hrota
Witgatje	Tringa ochropus

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Witoogeend	<i>Aythya nyroca</i>
Witsluitbarmsijs	<i>Carduelis hornemanni</i>
Witte kwikstaart s.l.	<i>Motacilla alba</i>
Witte kwikstaart s.s.	<i>Motacilla alba alba</i>
Witvleugelstern	<i>Chlidonias leucopterus</i>
Witwangstern	<i>Chlidonias hybridus</i>
Woudaapje	<i>Ixobrychus minutus</i>
Wulp	<i>Numenius arquata</i>
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Zeekoet	<i>Uria aalge</i>
Zilvermeeuw	<i>Larus argentatus</i>
Zilverplevier	<i>Pluvialis squatarola</i>
Zomertaling	<i>Anas querquedula</i>
Zomertortel	<i>Streptopelia turtur</i>
Zwarte ibis	<i>Plegadis falcinellus</i>
Zwarte kraai	<i>Corvus corone corone</i>
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>
Zwarte ooievaar	<i>Ciconia nigra</i>
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>
Zwarte ruiter	<i>Tringa erythropus</i>
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>
Zwarte stern	<i>Chlidonias niger</i>
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>
Zwarte zeekoet	<i>Cephus grylle</i>
Zwarte zeeëend	<i>Melanitta nigra</i>
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>
Zwartkopmeeuw	<i>Larus melanocephalus</i>